

SNN

Svaz neslyšících
a nedoslýchavých
osob v ČR

35

1990
2025

let

Bariéry u osob se sluchovým postižením

Mgr. Šárka Prokopiusová

Jaké je to neslyšet?

„Slepota odděluje od věcí, hluchota od lidí“
(Helena Kellerová, americká hluchoslepá autorka)

„vypnout sluch“ x „vypnout zrak“

Co uděláte, když Vám někdo řekne „neposlouchej“?

Podmínky pro komunikaci

- Vzdálenost při komunikaci
- Ozvěna a odraz zvuku od stěn
- Vždy je nutné vidět na obličej!
- Nezakrývat si při řeči ústa (ruka, vousy, žvýkačka, cigareta, dýmka, list papíru...)
- Osvětlení
- Výslovnost
- Akustika prostředí

Osoby se sluchovým postižením

- Nedoslýchaví
- Ohluchlí
- Neslyšící uživatelé znakového jazyka

POZOR – každá skupina potřebuje
něco jiného!

Jak se domluvíme?

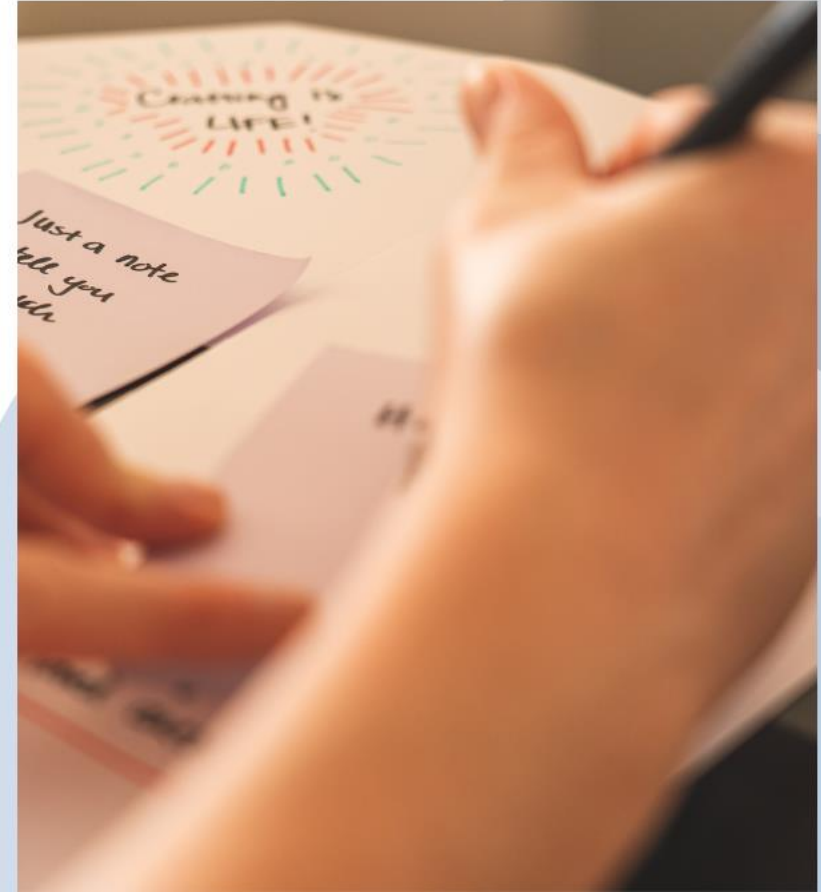
- Nedoslýchaví a ohluchlí – komunikace zpravidla běžnou řečí
 - podmínky – klidné prostředí, mluví jen jedna osoba, je možné odezírat,
 - hovořit pomaleji a zřetelněji, lze psát na monitor PC nebo na mobil...
- Neslyšící uživatelé ZJ – jejich jazykem je ZJ a komunikace v ČJ (ústní či
 - písemná) je pro ně náročná a nedostačující k porozumění
 - Ke kvalitní komunikaci je v tomto případě třeba zajistit tlumočníka/překlad ZJ

Bariéry

- Klasická představa bariér: fyzická překážka, kterou řeší osoby s tělesným či bariéra v orientaci u osob se zrakovým postižením.
- Bariéra u sluchového postižení: INFORMAČNÍ, KOMUNIKAČNÍ
- Často způsobenou překážkou technickou – prosklená stěna (zkresluje zvuk, vrhá odlesky, tmavé sklo), pozice úředníka z profilu či zády, (komunikuje přes mikrofon), dálkové otevírání dveří, chybění vizuálního signálu apod.
- Zaměňování potřeb obou skupin – nedoslýchavému člověku nepomůže tlumočnicka a neslyšícímu nepomůže, když mu sdělení napíšete na papír.

Legislativa

- Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 384/2008 Sb. O komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob (155/1998 Sb. O znakové řeči)
- Úmluva o právech osob se sluchovým postižením OSN, především čl. 9
- Konkrétní předpisy – stavební zákon a související předpisy

Legislativa stavební

- Konkrétní technické požadavky na bezbariérové užívání staveb podle starého stavebního zákona byly podrobně rozpracovány v prováděcím předpisu - ve vyhlášce č. 398/2009 Sb.), o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Byla legislativně závazná.
- Vyhláška č. 398/2009 Sb., byla k 30. 6. 2024 zrušena vydáním prováděcího předpisu dle nového stavebního zákona, konkrétně vyhláškou č. 146/2024Sb. o požadavcích na výstavbu. Tato nová vyhláška neobsahuje konkrétní parametry, ale řeší jen základní funkční požadavky. Konkrétní požadavky a technické detaily jsou v normě ČSN 734001 Přístupnost a bezbariérové užívání.
- České technické normy (ČSN) jsou po právní stránce pouze doporučený technický standard, a ačkoliv některá normová ustanovení mohou být odkazem z legislativy tzv. zezávněna, vymahatelnost a dodržování jednotlivých ustanovení nebo normových hodnot, požadavků či vlastností není po právní stránce jednoznačné.

Obecné požadavky

- Obecně pro jakoukoliv stavbu platí:
 - Řešení musí vycházet z dispozic, možností a potřeb jak osob bez sluchového vjemu (neslyšící) tak osob s částečným sluchovým vjemem, které využívají poslech (nedoslýchaví)

Vstupy do budov

- Oboustranný komunikační systém musí umožňovat indukční poslech pro nedoslýchavé
- Zařízení však nelze označovat jako bezbariérové pro všechny osoby se sluchovým postižením, je to řešení pro osoby nedoslýchavé (ne všechny).
- Elektronický vrátný s akustickou signalizací musí obsahovat také signalizaci optickou
- Systém pro oboustrannou komunikaci musí umožnit rozpoznat přítomnost druhé osoby na druhé straně zařízení.
- Příklad: Soustava světelných diod v odlišných barvách – červená: signalizace zvonění, žlutá: možnost sdělit požadavek, zelená: dveře lze tahem / tlakem otevřít

Vstupy do budov - praxe

- Málokde, nesplňují mnohé úřady, školy. Vstupy často vybaveny pouze komunikačním systémem přes mikrofon
- Zpravidla chybí optická zobrazení– lze řešit světelnými diodami (volno, obsazeno, znamení kdy může člověk začít mluvit, kdy se otvírají dveře apod.), obrázky.

Video systém je pak vhodný především pro neslyšící

Výtahy

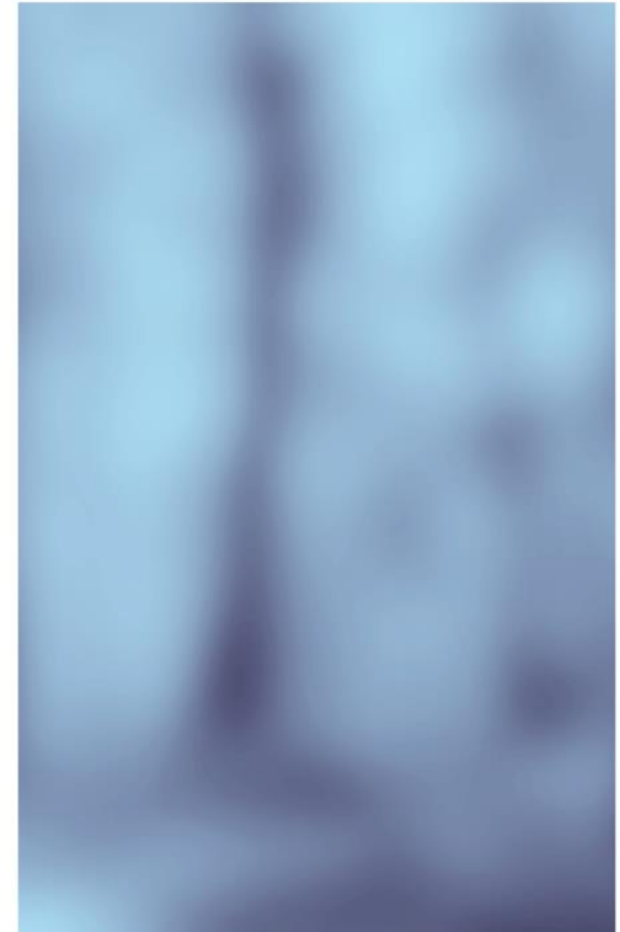
- Obousměrné komunikační zařízení v kleci výtahu podle předchozí vyhlášky muselo umožňovat indukční poslech pro nedoslýchavé.
- označení symbolem
- PRAXE: toto řešení je velmi časté
- Opět většinou chybí potřebné optické signalizace či video systém pro neslyšící.
- Osoby, které ani s podporou nerozumí poslechu si s touto situací neporadí.
- Řešení: popis situace, světelný signál řešení, průhledná stěna / okénko, již se testují nové systémy

Přepážky

- Řešení pokladen a překážek musí umožňovat indukční poslech a jejich stavebně technické uspořádání musí umožňovat odezírání.
- Osvětlení doporučeno ve střední hladině – 300 lx
- Řešení pro osoby nedoslýchavé
 - Prostory informací a recepcí – dorozumívací zařízení s indukční smyčkou pro poslech pro nedoslýchavé osoby
- Řešení pro osoby neslyšící
 - Průhledné přepážky v horní třetině těla musí být z průhledného materiálu (nezkreslený vizuální kontakt)
 - Osvětlení / odlesky / odezírání
 - Umístění světla – osvětlení tváří personálu, neoslňení klientů

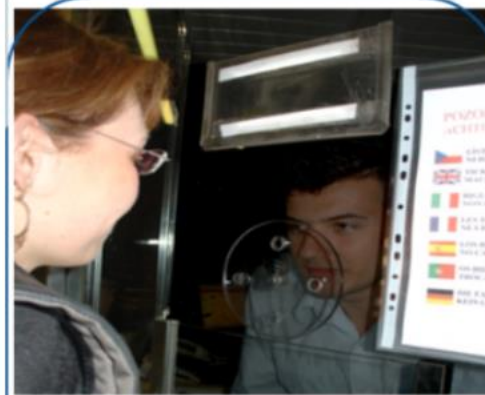

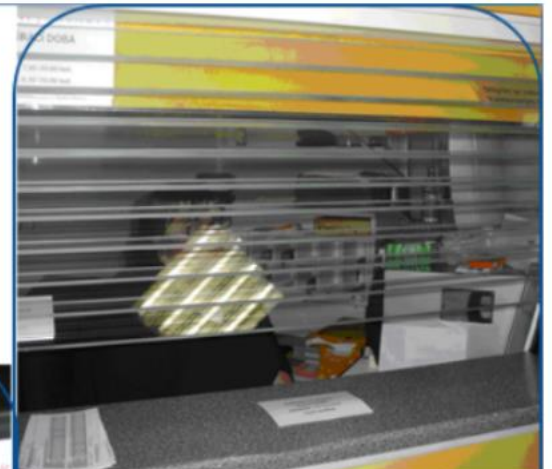
Přepážky praxe

**A jak to
vypadá
v praxi?**

**Kouřové sklo
znemožňuje odezírání.**

**Odlesky osvětlení
na straně zákazníka
znemožňují odezírání**

Orientační a informační vybavení ve veřejných prostorech

- Shromažďovací prostory pro 50 a více osob musí umožňovat indukční poslech nedoslýchavým osobám, ale nesmí být v jednotlivých podlažích půdorysně umístěny nad sebou
- chybí zpřístupnění pro osoby neslyšící, které nemohou využít poslech v žádném případě
- Možnost řešení – vizuální vyvolávací systém, plátno, obrazovka a systém umožňující vizuální přenos
- Vhodné zejména k zabezpečení předání informací v krizových situacích, např. hlášení s výzvou k okamžitému opuštění prostoru...

Veřejné budovy

Zařízení budov na úřadech - zásady

- ▶ Vyvolávací systém v prostorách recepcí či čekáren musí mít i vizuální formu.
- ▶ Instalace optických informačních panelů musí být umístěna tak, aby byla viditelná z různých míst.
- ▶ Optické informace musí mít kontrastní, dostatečně velké a osvětlené nápisy, případně piktogramy.

Bariéry v prostoru

- VIZUALIZACE VŠECH DŮLEŽITÝCH INFORMACÍ (čekárny, nástupiště)
- Především oznamování nečekaných změn, mimořádných a krizových situací
- Pozor na umístění cedulí – vstup, vchod, východ...
- Písemný doprovod zvukových hlášení (přesná korespondence se zvukovým hlášením),
- Kde to není nutné nepoužívat sklo, plexisklo – zkreslení zvuku i pohledu
- Jen komunikace přes mikrofon nestačí (okénka, signalizace, video)
- Elektroničtí vrátní – diody oznamující kdy lze mluvit, kdy se dveře otvírají
- Kontrola již instalovaných panelů a cedulí, aktualizace
- Dbát na vzhled – kontrast písma a pozadí, velikost písma
- Znalost zásad komunikace s lidmi se sluchovým postižením. Ideální by bylo zařadit tyto znalosti (nejen u sluchového postižení) jako součást profesní přípravy (v dopravě, ve veřejné správě, ve zdravotnictví)
- Tyto znalosti promítnout do dalšího vzdělávání a finančního ohodnocení pracovníků

Bariéry u osob se sluchovým postižením

Svaz neslyšících a nedoslýchavých
osob v ČR, z. s.

Karlínské náměstí 12, 186 00 Praha 8

SNN

Svaz neslyšících
a nedoslýchavých
osob v ČR

Děkuji za pozornost

Mgr. Šárka Prokopiusová

snn-cr@snn-cr.cz, snncr.cz

